

ЛЕВ БИКОВСЬКИЙ.

ДЕПАРТАМЕНТ КНИГИ УКРАЇНИ

ПРОЕКТ

06,10

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНИ

2

Лев Биковський

ВИДАВНЕ

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНИ

ДЕПАРТАМЕНТ КНИГИ

УКРАЇНИ

Проект

во створенні

окружач. іст.

- 1942 -

На правах рукопису

Київ - Львів - Харків - Ростов - Катеринодар.

ВІСНИК НАУКОВОЇ І ПЕДАГОГІЧНОЇ МІСЬКОЇ ШКОЛИ

ВІСНИК НАУКОВОЇ І ПЕДАГОГІЧНОЇ МІСЬКОЇ ШКОЛИ

В И Д А Н Н Я

Д Е Р Ж А В Н О Г О В И Д А В Н И Ц Т В А У К Р А Ї Н И :

1. Юрій ЛИПА: Розподіл Росії. Київ...1941, сторн.116+ 6.
2. Лев БИКОВСЬКИЙ: Департамент Книги України. Київ...1942,
сторн.22.

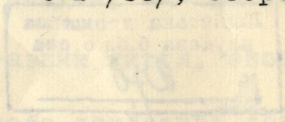
П Р І З В І Т

Відділ видавничої справи
Державного видавництва України

337/1000

"...Символом виховання нашого часу ^{це} не тільки самий меч, а л е
м е ч і к н и ж к а. Наша молодь мусить плекати в собі
не тільки дух фізичного, брутального завоювання, але й те,
що дасть їй право звати себе розсадником і носієм вищих, віч-
них вартостей. Крім хотіння вона мусить мати й велике знання
бо т і л ь к и м е ч і к н и ж к а дадуть їй змогу
бути паном життя й лишити по собі незатерті сліди в історії
людського духа."

/Український Вісник, Берлін, 1942,
ч.1 /83/, стор.2/.

А В Е М Е Л Е П

Авторські права застережені

Львівська державна
наукова бібліотека
270

П Е Р Е Д М О В А.

Питання, зв'язані з книгою, в практичній систематиці належать до кількох галузів знання та діяльності: освіти, промисловости, торгівлі та політики.

Адміністративно ці справи звичайно поділяються поміж: Міністерством Промисловости, Мін.Торговлі, Мін.Внутрішніх справ та Мін.Освіти. Останніми часами частина їх буває приділена також до компетенції Міністерства Пропаганди. Поза тим майже всі уряди мають справи, зв'язані з "Книгою".

Все ж таки більшість цих справ ще й досі лишається в рамках "Міністерства духової господарки" /освіти й культів, виховання, шкільництва, культури, то що/.

Проектуючи нині книжну акцію на терені українських земель, мусимо не тільки навізувати до українських традицій з доби передбільшовицької, але й взагалі числитися з тим, що досі вже зроблено в цій ділянці. Конкретно в царині "Книги" мусимо продовжувати наразі багато з деяких "досягнень" московсько-більшовицької політики. Можна подекуди корегувати деякі посуви, але на загал все відкидати не слід. Цього вимагають обставини життя, економія зусиль, закони певної тяглости в праці, потреба докладної довшої орієнтації на місці, то що.

Структура органів виконавчої влади всіх інстанцій, їх компетенція та політика, мусить узгляднювати теорію й практику загальнодержавної політики Європи за останні 2-3 десятиліття.

Згідно цій тенденції держава має завданням не тільки надзир та регулювання життя в межах свого краю, але й що раз то більше втручається та опановує життя цілого народу, навіть поза межами краю.

Держава перебирає на себе що раз то більше безпосереднє ведення різних комунікаційних, промислових, сільсько-господарських, торговельних та інших підприємств, що мають не лише загально державне значіння, так само шкіл всіх ступнів, бібліотек, науки, видавництв і т.п.

У б."совітах" згадана інгеренція держави впродовж останніх 20 років надмірно розвинулася й поглинула майже все матеріальне й духове життя одиниці й народу.

Не роблячи кардинальних змін, слід би було наразі, до деякої міри, респектувати ці форми, занім не введуться поволі відповідні зміни.

Об'єктом "духової господарки" повинна бути передовсім с о б о р н а с у х о д о л о в а У к р а ї н а, цеб-то суцільне населення українських земель в Європі від Ужгороду до Астрахані й від Пінська, Курська, Вороніжа та Саратова до Білгороду, Севастополя, Туапсе та Кізляру - разом на площі більше 1 мільона кв.ккм., з населенням біля 55-60 мільонів душ.

Адміністративно ця територія складається майже з 30-35 земель /областей/, біля 1.000 повітів /округ/ та біля 20.000 громад /районів/, осель буде значно більше /30-40 тисяч/.

В другу чергу предметом "духової господарки" повинна бути т.зв. Ч о р н о м о р с ь к а У к р а ї н а, що обійматиме весь Чорноморський Простір.

В третю чергу - т.зв. О к е а н і ч н а У к р а ї н а, що через черен Передньої /Західньої/ Азії сягатиме до Індійського Океану.

Зокрема належить вже заздалегідь, маючи на увазі згадані три фази Української Великодержавности: суходолову, морську й океанічну,

допомагати в "книжних справах" українському населенню в Закавказзі /напр. Мугань/, в Північній Персії /Іранська Україна/, на Заволжю і в Зах. Сибірі /Сірий Клин/, Східн. Сибірі /Зелений Клин/, українським колоніям у Туреччині, Вірменії /Вірменська Україна/, Спол. Державах Півн. Америки, в Канаді, в Півд. Америці, то що.

Одночасно треба звернути також увагу на різні установи українознавчого характеру по цілому світі /напр. відповідні наук.-дослідні інститути, катедри, семінари, бібліотеки, книгарні, редакції, видавництва, окремі вчені, то що/.

Цей обсяг діяльності та напрями адміністративно-великодержавної політики, з численням одночасно на власні сили та зі стремлінням до невинного довершення цілковитої та всесторонньої духової консолідації українства, треба мати на увазі також і при організації та веденню уряду "Книги" в Україні.

В и к о н а в ч а в л а д а.

Виходячи зі загально прийнятих в Зах. Європі відносин, можна намітити слідоучу схему вищої виконавчої адміністрації України /міністерств/: 1/Мін. внутрішніх справ, 2/Мін. закордонних справ, 3/ Мін. військове, 4/Мін. фінансів, 5/Мін. юстиції, 6/Мін. публічних робіт, 7/Мін. торгівлі, 8/Мін. промисловости, 9/Мін. комунікації, 10/Мін. рільництва та лісівництва, 11/М і н . к у л ь т у р и, 12/Мін. праці й опіки, 13/Мін. пошти, 14/Мін. народнього здоровля й фізичного виховання, 15/Мін. апровізації, 16/Чорноморське Міністерство та 17/Мін. пропаганди.

М і н і с т е р с т в о К у л ь т у р и.

Організаційна с х е м а Мін. Культури:

Д е п а р т а м е н т и:

- I. Загальний,
- II. Загально-освітнього шкільництва.
- III. Фахового шкільництва.
- IV. Дошкільного й позашкільного виховання.
- V. Науки.
- VI. Мистецтва.
- VII. Книжк.и.
- VIII. Туристичний.
- IX. Релігії.

П о я с н е н н я .

Структура "Міністерства Культури" запроєтована в спосіб, нині прийнятий в багатьох країнах. Поділ на департаменти: загальний, загально-освітнього шкільництва, фахового шкільництва, релігії, науки й мистецтва.

Нововведенням є урівноправнення шкільної освіти з позашкільною. Позашкільна освіта /виховання/ нині настільки розвинулася, що мусить бути виділена в окремий департамент і відповідно потрактована бюджетово. З тої ж самої причини з позашкільної освіти треба виділити комплекс справ, зв'язаних з книжкою. Українські умови вимагають також відокремлення туристики /передовсім красної з наставленням на пізнання Чорноморського простору/. Справи науки й мистецтва належить трактувати нарівні.

В результаті матимемо 9 підставових ділянок - департаментів, число яких може збільшитися або зменшитися в залежності від потреби.

До цього слід додати різні інститути, комісії та установи, що підлягатимуть, безпосередньо Міністрові Культури, поза департаментами.

ДЕПАРТАМЕНТ КНИГИ.

Організаційна схема Департаменту Книги:

В і д д і л и:

П і д в і д і л и:

А. Загальний:

1. Секретаріат

2. Рада Книжки

3. Наук. Інститут Книгознавства

4. Правничо-Організаційний

5. Статистичний

6. Контрольний

7. Цензури. /?/

Б. Книжної продукції:

8. Видавничої політики

9. Паперово-друкарський

10. Держ. Видавництва

11. Преси. /?/

В. Книгопоширення:

12. Книгарський

13. Публ. бібліотеки

14. Наук. бібліотеки

15. Держ. адмін. бібліотеки

16. Національна бібліотека

17. Бібліотечний Інститут

18. Музеї книги

19. Міжнар. обмін видавництв

Г. Книгоживання:

20. Бібліографічний

21. Книжна Палата

22. Бібліо-педагогіка

23. Бібліологічна освіта.

П о я с н е н н я :

А. ВІДДІЛ ЗАГАЛЬНИЙ:

1. Підвідділ-Секретаріат: Секретаріат Директора Департаменту, цілої установи, діловодство, рахівництво, машини, архів, підручна

бібліотека, склад канцелярського приладдя, денник, редакція й адміністрація "Звідомлень Департаменту Книги", то що.

2. Рада Книги: Суспільний дорадчий орган. Ділає неперіодично шляхом зібрань, на місці тільки Секретаріат. Склад Ради: 1/Директор Департаменту /головує/, представники від: 2/Укр.Наук.Дослід.Інституту Книгознавства, 3/Спілки видавців, 4/Спілки авторів, 5/Спілки журналістів, 6/Державного видавництва, 7/Спілки книгарів, 8/Спілки друкарів, 9/Спілки бібліотекарів, 10/Директора Національної Бібліотеки, 11/Департаменту позашкільного виховання, 12/Департаменту Науки, 13/Департаменту Мистецтва, 14/Всеукраїнської Академії Наук, 15/Кооперації, 16/Українського Чорноморського Інституту, 17/Визначних діячів, вчених, авторів і т.п. Рада посідає свій статут та поділяється на Комісії: видавничу, книгарську, бібліотечну, бібліографічну, то що. В багатьох країнах світу існують такі організації, що позитивно впливають на організацію та перебіг "книжних справ" в краю.

3. Український Науковий Інститут Книгознавства: існує в Києві від часів революції, вивчає теоретично всі питання в царині книгознавства, посідає статут. Видає орган "Бібліологічні Вісті".

4. Підвідділ Правно-Організаційний: опрацьовує всі питання, зв'язані з книжкою з правничої точки погляду та форми /концесії, норми, закони, розпорядження, то що/.

5. Статистичний Підвідділ: виконує таку ж саму працю з боку статистичного. Праці його /реєстрації біжучі, періодичні переписи, всі-

лякі досліди, то що/ видаються друком.

6. Підвідділ Контрольно-Інструкторський: розпоряджає певною кількістю контролерів /інспекторів, інструкторів/, що розїздять та перевіряють стан різних "Книжних" справ на місцях, запроєктовуючи нові посуви та зміни.

7. Цензура /?/: ця ділянка книжних справ повинна належати властиво до Міністерства Внутрішніх Справ.

Б. ВІДДІЛ КНИЖНОЇ ПРОДУКЦІЇ:

8. Підвідділ видавничої політики. До його компетенції належить організація та нормування справ у видавничій царині: авторське право, дозволи та заохочування до закладання видавництв /підприємств/. Плянуння та стеження за рівномірною продукцією книжок, часописів і т.ін. у всіх ділянках науки та літератури, заохочування до опрацювання ділянок нових, мало знаних, премії, допомоги авторам, то що. Співпрацює з "Спілкою Українських письменників, видавців". Допомогає органу "Український Видавець."

9. Підвідділ паперово-друкарський. До компетенції його належить паперово-друкарська політика. Папірні й друкарні, яко підприємства промислові, підлягають безпосередньо Міністерству Промисловости, але яко осередки, що творять друковане слово, належать також до Департаменту Книги. Заохочування до закладання нових папірень та друкарень, допомога в спроваджуванні паперу з закордону, догляд за тим, щоб друкарні були в руках установ або українців з відповідними до того кваліфікаціями /фаховими і національними/, концесії Мін.Промисловости мають мати підтвердження Деп.Книги. та догляд за його виконанням, перешкоди в друкуванні порнографій, то що. Співпраця зі "Спілкою Друкарів". Організація взагалі друкарської справи в краю.

/Кількість друкарень повинна бути доведена до 2000/. Допомога часопису "Український Друкар".

10. Державне видавництво України. Як окреме державне, або мішане з перевагою держави, підприємство з власним капіталом. Складається з Головної Дирекції /підвідділу/ і місцевих дирекцій-філій /Львів, Київ, Харків, Запоріжжя /Січеслав/, Одеса, Севастопіль, Ростів, Катеринодар, Астрахань, Царицин, Саратов, то що, та закордонні - Прага /Ляйпціг/. Має свій статут і видає "Вістник держвидаву України" /ДВУ/, становить продовження того "Держвидаву", що існувало за Радянської України й тому повинно перейняти його майно та приміщення. Повинно мати свої склади паперу, друкарні, книжні склади й мережу книгарень. Співпрацює з підвідділом "Видавничої Політики".

11. Підвідділ преси /?/. Може належати також до Міністерства Внутрішніх Справ або Міністерства Пропаганди.

В. ВІДДІЛ КНИГОПОШИРЕННЯ:

12. Підвідділ книгарської політики. Книгарні, яко торговельні підприємства, підлягають безпосередньо Мін.Торгу, але яко установи книгопоширення - Деп.Книги, концесія Мін.Торгу на ведення книгарні мусить бути затверджена в Деп.Книги з огляду на цілівість, кваліфікації книгара /фахові, національні, то що/, заохочування до закладання книгарень, дбання про рівномірну мережу книгарень, контролю щодо продажу порнографій та книг заборонених, співпраця зі "Спілкою Книгарів", організація книгарської справи в краю та повязання її з західньо-європейським книгарством /передовсім німецьким/. Допомога часопису "Український Книгарь". Число книгарень в Україні й українських закордоном повинно бути доведено до 2000.

13. Бібліотечна політика в царині публічних бібліотек. Видання відповідного бібліотечного закону й стеження за його виконанням. Організація єдиної бібліотечної системи в краю, себ-то мережі публічних бібліотек та співпраця їх з науковими, спеціальними, адміністр., шкільними й т.ін. бібліотеками. Схематично мережа бібліотек повинна складатися з осередків I інстанції /од низу/ - 30-40 тисяч осередків, II інстанції - біля 1000 осередків повітових, III інстанції - біля 35 осередків обласних і IV інстанції - Національна бібліотека і деякі державні бібліотеки. Інстанції I-II посідають сталий і змінний книжний фонд. При бібліотеках II інстанції повинно бути 1000 повітових централь зі змінним книжним фондом. Бібліотеки III-IV інстанції посідають сталий книжний фонд. Суцільна мережа бібліотек повинна бути об'єднана міжбібліотечним абонаментом. Бібліотеки II інстанції виміняють /висилають/ комплекти книжок лише на терені повіту. Бібліотеки III інстанції випозичають наукові книги бібліотекам I інстанції в межах своєї землі /області/ та піклуються бібліотечною й бібліографічною справою на своєму терені, співпрацюють з науковими, шкільними, спеціальними та адміністраційними бібліотеками області, для чого посідають центральні інформаційні каталоги. Бібліотеки IV інстанції існують для цілої держави, цілей наукових і т.д. Все це створює т.зв. новітню раціональну організацію бібліотек, підстави котрої були вже закладені в Україні за Сівітів. Співпраця зі "Спілкою бібліотекарів". Допомога у виробі бібліотечного приладдя. Кадри інструкторів. Допомога бібліотечним з'їздам, то що. Видавання спільно зі Спілкою "Вісника Укр. Публічних /громадських/ Бібліотек". Всестороння допомога бібліотекам фахівцями, відповідними підручниками, грошми, книжками, приладдям, то що.

14. Бібліотечна політика в царині наукових бібліотек. Контроля над тим, щоби наукові та високошкільні бібліотеки в краю були веде-ні фахово та співпрацювали з публічними бібліотеками, творючи су-цільну мережу бібліотек та один спільний книжний фонд. Кадр інструкторів-контролерів.

15. Підвідділ державних бібліотек адмініструє всілякими державними бібліотеками, що належать безпосередньо до Департаменту Книги: бібліотеки взірцеві, бібліотеки передані державі й т.п. Досі на Радянській Україні було біля 11 таких бібліотек. Окрім того, підвідділ має надзір над бібліотеками всіляких адміністраційних установ.

16. Національна бібліотека України має свою централь в Києві та філії /Винниця, Львів, то що/. Має свій татут. Одержує т.зв. "Обовязковий пртмірник". Видає орган наукових бібліотек: "Бібліотекознавство", "Бібліотечний збірник", то що. Веде перед серед наукових бібліотек України.

17. Бібліотечний Інститут - окреме підприємство з власним капіталом, мішаного, державно-громадського характеру. Осередок практичної допомоги бібліотекам всілякого роду: виріб приладдя, друків, поради, взірці, інструкторство, складання списів книг, друкування каталогів, бібліотечні книгарні /бібколектори/ і т.ін. Перший голос в організації та веденню Інституту повинна мати "Спілка українських бібліотекарів", потім держава, самоврядувальні установи, то що.

У в а г а: Підвідділи 13-17 можуть бути в разі потреби також злучені в одну установу під назвою "Бібліотечного Управління". В такому разі можна було б виділити з "Ради Книги" бібліотечні справи й приділити їх в формі "Бібліотечної Ради" до згаданого "Бібліотечного Управління."

18. Підвідділ музеальний має надбір над існуючими в Україні музеями книги. Допомогає їм та заохочує до закладення нових /музей у Києво-Печерській Лаврі, в Одесі, то що/.

19. Підвідділ міжнародного обміну виданнями діє на підставі Бруксельської Конвенції 1886 року про міжнародний обмін витворами друку /на Радянщині було "Общество Культурной Связи с заграницей"/.

Ця організація має особливе значіння для українських та чужинських наукових установ закордоном і в Україні. Цим шляхом також опрацьовуються докрай мало доступні друки шляхом обміну з цілого світу.

Г. ВІДДІЛ КНИГОВИВАННЯ:

20. Бібліографічний підвідділ /або інакше "Бібліографічний Інститут"/ займається бібліографічною політикою, себ-то стремить до організації теорії й практики бібліографічної справи в край та до пов'язання її з міжнародною бібліографічною справою. Організує мережу бібліографічних установ, центральних каталогів, бібліографічні наради, зїзди, співпрацює зі "Спілкою українських бібліографів", допомагає організації "Український Бібліограф", проектує та допомагає видавати різні бібліографічні показники, зпоміж яких на першому місці повинна бути видавана разом з Національною Бібліотекою України та Всеукраїнською Академією Наук - "Українська Бібліографія від початку українського друку до 31.XII.1942 р." Бібліографічне інструкторство, по-радництво, то що.

21. Українська Книжна Палата займається реєстрацією поточної книжкової продукції в Україні та поза її межами /україніка/, починаючи від 1.I.1943 р. Видає тижневий орган "Літопис Українського Друку" /зошитово й картково/.

22. Підвідділ бібліопедагогіки займається організацією бібліо-
гічної та бібліотечної педагогічної справи в Україні, в усіх ста-
діях витворення, поширення та вживання книги в усіх установах: до-
шкільних, шкільних, позашкільних, книгарнях, бібліотеках, видавни-
чих і т.п. Трапляє книжку як засіб педагогічного впливання, органі-
зує під цим оглядом книги й читачів, як об'єкти впливу та процес
впливання, то що. Співпрацює з "Союзом Українських Бібліопедагогів"
та допомагає видавати орган "Книжна Педагогіка". Скликає відповідні
наради й з'їзди, видає підручники і т.п.

23. Бібліологічна освіта. В цьому ^{під} відділі мають бути зосередко-
вані всі форми підготовки працівників книги в усіх ділянках книжної
справи. Підвідділ завідує: 1/вищою освітою /в Україні існувало три
Інститути - Київ, Харків, Одеса/, 2/Середньою освітою /існувало біля
10 бібліотечних технікумів/, 3/низкою різноманітних загальних і спе-
ціальних курсів вищого, середнього й нижчого типу. Окрім того, фа-
хові екскурсії в край й закордоном, групові й одноособові, справа
державних іспитів для бібліотекарів та бібліографів, умови аспіран-
тури, різноманітні практики й т.п.

П І С Л Я С Л О В О .

нормування, а почасти й ведення усього
Таким чином "Департамент Книги" обіймав би-комплексу - кола книж-
них справ України, починаючи від творення книги до її вживання, тео-
рію й практику книжного діла.

Звичайно, що окрім запроєктованої тут структури Департаменту
може бути й інша, в залежності від підходу до цих справ, завдань та
компетенцій установи.

Департамент книги у столиці України був би установою III-ої інстанції. Проблема II-ої інстанції ~~має~~ ~~бути~~ ~~сполучена~~ ~~з~~ ~~т. зв.~~ ~~власними~~ ~~або~~ ~~земськими~~ ~~урядами~~ ~~/~~ ~~земля~~ ~~,~~ ~~область~~ ~~/~~. В царині бібліотечній та бібліографічній це повинно частоти співпадати з областними /земськими/ бібліотеками. В царині видавничій окремі філії або дирекції "Державного Видавництва" також частоти сповняли б це завдання. I-ша інстанція була б у повітах - повітовий або міський уряд, пов'язано з оглядом мійська/ централія бібліотек.

Нові підвідділи Департаменту можуть повстати або наново, або шляхом виділення нових комплексів питань з вже існуючих підвідділів. З другого боку ближчі до себе підвідділи можна також сполучати до часу їх зросту.

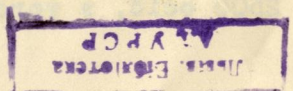
До згаданих побіжних пояснень про завдання та організацію Департаменту Книги треба додати, що запроєктований він на "виріст". Зпочатку Департамент може функціонувати при меншій кількості галузей та в меншому засязі, поволі розгортаючи свою працю.

Існують деякі спірні ділянки, як: 1/цензура, 2/преса, то що. Вони можуть залишитися в межах Департаменту Книги, або бути прилучені до Мін.Внутрішніх Справ /з огляду на політику/, або до Мін.Пропаганди /з огляду на цілі, ударність, то що/. Рівно ж в разі потреби "Національна Бібліотека" і "Державне Видавництво" можуть бути виділені з Департаменту і підпорядковані безпосередньо Мін.Культури. Одначе з огляду на суцільність книжної політики слід би було їх залишити в межах Департаменту.

До кожної дії потрібні, окрім мети й організаційних планів, передовсім виконавці: персонал, та засоби - бюджет.

Звичайно, що годі нині передбачити справені потреби в людях і

489

кештах, потрібних для організації Департаменту Книги. Все залежати-
ме від вимог життя, розбудови апарату й економічних обставин. Тому
подані нижче цифри мають лише загальний орієнтаційний характер.
Оперуючи валютою, приймаємо 1 карбованець = 1 нім.марці.

П е р с о н а л.

1. Департамент Книги - біля 40 урядовців з вищою та фахово-кни-
гознавчою освітою й досвідом, а платнею біля 5000 карб./нім.марок/
річно.

2. Український Науковий Інститут Книгознавства, додатково, 3
особи з вищою освітою, з платнею біля 3000 карб. річно.

3. Державне Видавництво України: наразі біля 9-10 місцевих ди-
рекцій по 30 осіб з платнею біля 4000 карб. річно, разом 270 осіб.
До того доходить біля 500 співробітників книгарських в книгарнях
Д.В.У. з платнею біля 3000 карб. річно.

4. В Державних Бібліотеках біля 350 урядовців /біля 11 бібліо-
тек/ по 4000 карб. річно.

5. Українська Національна Бібліотека - 120 бібліотекарів та ін-
ших співробітників пересічно по 4000 карб.річно.

6. Бюро Міжнародного обміну, додатково, 3 особи з платнею біля
4000 карб.річно.

7. Книжна Палата, додатково, 4 особи з платнею біля 4000 карб.
річно.

8. В царні бібліологічної освіти: 1/в 3-х Інститутах біля 90
осіб по 3000 карб.річно. 2/В 10 середніх школах біля 100 осіб по
100 карб.за шкільний рік, і 3/на 100 курсах біля 1000 викладачів
по 50 карб. за курс.

Загалом біля 2500 осіб, з того: директор департаменту - 1,працев-

ників /урядовців/ у Департаменті /по підвідділах/ - 39, в різних
установах - 2460.

Цифра ця обіймає всіх робітників книги: всіх фахів, всіх стажів
1-степенів освіти, сталих, тимчасових, консультантів, викладачів,
технічних сил і т.п.

Б у д ж е т.

Доходи: Карбованців:

- 1. Оплати стемпльові за прохання /10000 x 3/ 30.000.-
2. Оплати за дозволи - концесії /2000x50, 2000x50,
500x10/..... 205.000.-

/Пояснення: на ведення друкарень, книгарень, видавання часописів,
то що/.

3. Дохід /брутто/ від Держ.Видавництва /біля 450-500
книжок річно по 15.000 карб.при накладі біля 5000
примірників/.....6.750.000.-
/поминаючи справу видавання підручників/.

4. Дохід /брутто/ від інших видавництв..... 50.000.-

5. Оплати за користування бібліотеками /12000 чи-
тачів x 6/..... 72.000.-

6. Оплати за навчання в бібліологічних школах
/1000 x 50/..... 50.000.-

7. Доходи від атракцій /книжних вистав, зїздів і
т.п./... 43.000.-

8. Дотації Держави.....5.000.000.-

разом біля.....12.200.000.-

Видатки:

- 1. Утримання урядовців в Департаменті Книги
/40 x 5000/..... 200.000.-

2. Технічно-канцелярїні видатки Деп.Книги..... 20.000.-

3. Запоміги, подорожні, дієти членам Ради Книги,
то що.... 500.000.-

4. Український Науковий Інститут Книгознавства.. 15.000.-

5. Ведення Державного Видавництва України /при готових інвестиціях, щоб-то друмарнях, складах і певній кількості книгарень/ річно.....	6.075.000.-
6. Утримання Державних Бібліотек /11/.....	2.800.000.-
7. Утримання Національної Бібліотеки.....	960.000.-
8. Бюро міжнароднього обміну.....	20.000.-
9. Книжна Палата.....	25.000.-
10. Бібліологічна освіта.....	1.500.000.-
11. Різні.....	85.000.-
разом біля.....	12.200.000.-

Таким чином загальна сума видатків Департаменту сягає цифри біля 12.200.000 карб. Доходів передбачається лише 7.200.000 карб. Держава мала б доплачувати біля 5.000.000. В дійсности Держава додаватиме значно менше або й нічого, тому що в конторисі "Державного Видавництва" не узгляднена акція масового друкуваннн підручників для нижчих і середніх шкіл. Підручники для вищих шкіл вже не являються таким джерелом зиску. Чистий прибуток, осягнутий від кількисот тисячних накладів згаданих змонополізованих підручників повинен цілковито виврівняти дефіцит в бюджеті Департаменту Книги.

Л І Т Е Р А Т У Р А.

Література про вищеобговорені справи є безмежна на всіх мовах і годі її тут подавати.

Ресструє її Міжнародне Видавництво - Internationale Bibliographie d. Bibliotheks und Buchwesens. Jg. I /1926/ - Jg. XV /1940/ Leipzig.

Зокрема ця галузь була добре і детально розроблена в б.Совітах. Можна мабуть відповідну літературу дістати скрізь на місці. Напр.:

М е д ы н с к и й: Энциклопедия внешкольного образования. Т. I-III.
Москва.

П е д а г о г и ч е с к а я э н ц и к л о п е д и я. Т. I-II,
Москва.

Щ е л к у н о в М.: История, техника, искусство книгопечатания.
Москва 1926.

К н и ж н а я т о р г о в л я. Москва 1925.

Л. Б. Х а в к и н а: Руководство для небольших и средних библиотек.
6 изд. Москва, 1930.

Б и б л и о г р а ф и ч е с к о е Д е л о.

К н и ж н ы е П а л а т ы в С. С. С. Р., то що.

Тому слід додати лише кілька титулів останніх книжок, що вийшли закордоном і подають інформаційні та синтетичні відомості про книжні справи в Україні, або інформують взагалі про нові течії в цій галузі, напр.:

СИРОПОЛКО С.: Народня освіта на Сов. Україні. Варшава, 1934.

BYKOWSKI L.: Biblioteki publiczne w Ukrainie Radzieckiej. Warszawa, 1937.

BYKOWSKI L.: W sprawie pedagogiki bibliotecznej. Warszawa, 1938.

BYKOWSKI L.: Polityka biblioteczna w zakresie publicznych bibliotek oświatowych. Warszawa, 1937.

MUSZKOWSKI J.: Zycie książki. Warszawa, 1936.

ZIWNY LAD.: W sprawie racjonalnej organizacji bibliotek publicznych. Warszawa, 1937.

Відповідні часописи виходять майже в кожному краї. З українських можна згадати:

К н и г о л ю б. Прага.

У к р а ї н с ь к е к н и г о з н а в с т в о. Подебради.

У к р а ї н с ь к а к н и г а. Львів.

Бібліологічні Вісті. Київ.

Бібліотека в соціалістичному будівництві. Київ, то що.

Багато інформаційного та адресового матеріалу українського і всесвітнього характеру знаходимо також у видавництвах:

Український Статистичний Річник. Т.I
/1933/- Т.IV /1938/ і додаток.

В Рад.Україні в р.р.1935-1939 вийшла ціла низка інформаційних та статистичних довідників України, що обіймають також і галузі книжного життя.

Окрім того:

Наука Polska. T.I-XXIII. Warszawa.

Minerva. Jahrbuch d.gelehrten Welt. Leipzig-Berlin

- раніше в 3-х томах, нині в 2-х. Останній том вийшов перед війною.

Варшавська "Бібліотекарська школа" видавала перед самою війною /1938/ серію летучок-програмів поокремих книгознавчих предметів, що в ній викладалися, разом 28 номерів /6 не вийшли/, при кожному програмі подана також докладна новітня література предмету.

З М І С Т:

Передмова	5.
Виконавча влада.....	7.
Міністерство Культури.....	7.
Департамент Книги:.....	9.
А.Відділ загальний.....	10.
Б.Відділ книжної продукції.....	11.
В.Відділ книгопоширення.....	12.
Г.Відділ книгозбирання.....	15.
Післяслово	16.
Персонал.....	18.
Бюджет.....	19.
Література.....	20.

ІНШІ ПРАЦІ ІНЖ.Л.В И К О В С Ь К О Г О.

---

1. Національна Бібліотека Української Держави, Варшава-Каліш, 1922, 16°, 18 сторн.
2. Національна Бібліотека Української Держави, Берлін, 1922, 16°, 16 сторн.
3. Національна Бібліотека Української Держави, Берлін, 1923, 8°, 16 сторн.
4. Національна Бібліотека Української Держави, Берлін, 1923, 8°, 38 сторн.
5. Українське книгознавство. I. 1922, Варшава; I, II, III, Подєбради, 1922-23.
6. Замітки про книгознавство та книгоживання. Подєбради, 1923, 8°, 88 сторн.
7. Канада. Замітки для переселенців. Подєбради, 1925, 8°, 58 сторн.
8. Бібліотечна справа в Чехословаччині. Київ, 1925, 8°, 13 сторн.
9. Український Науковий Інститут Книгознавства. Подєбради, 1925, 8°, 48 сторн.
10. Кабінет Народнього Господарства Української Господарської Академії в ЧСР. Подєбради, 1926, 8°, 22 сторн.
11. Книжна справа в Чехословаччині. Київ, 1926, 8°, 31 сторн.
12. Кабінет Народнього Господарства Української Господарської Академії, 2-ге видання. Подєбради, 1926, 8°, 44 сторн.
13. Міжнародний обмін дублетами. Прага, 1926, 8°, 16 сторн.
14. Чеськоморавська-Кольбен, Акційне Т-во. Його організація та організація центрального рахівництва. Дипломна праця. Подєбради, 1927, 8°, 107 сторн.
15. Замітки про чеську бібліографію. Подєбради, 1927, 4°, 77 сторн.

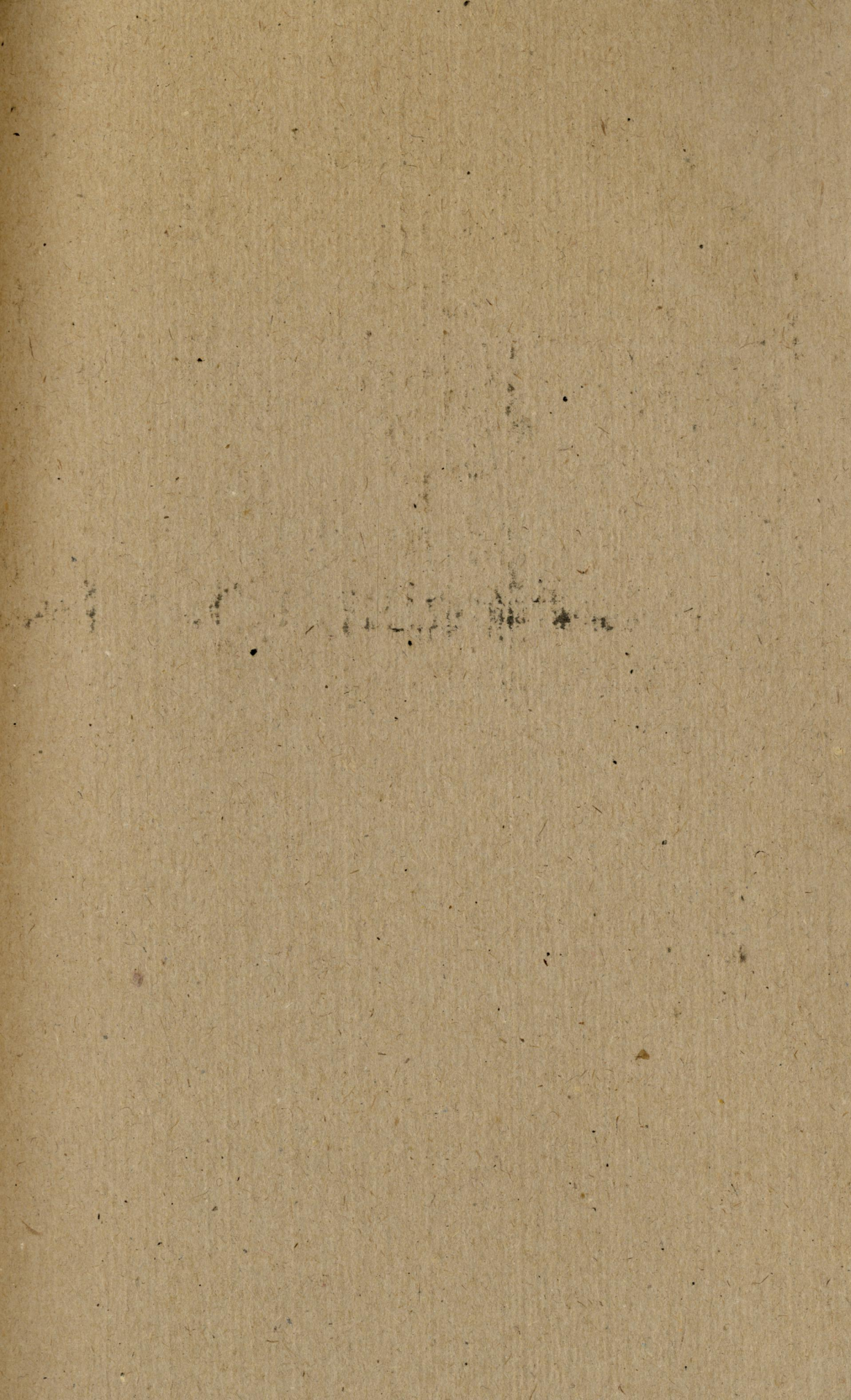
16. Библиотечна справа Чехословаччини. 1924-27. Подбрани, 1928,
8°, 104 сторн.
17. Dział wpływów książkowych Biblioteki Publ. m. st. War-
szawy. Poddział zakupów, 1928/29. Warszawa, 1930, in
8°, 72 str.
18. Dział wpływów książkowych Biblioteki Publ. m. st.
Warszawy, Poddział zakupów, 1929/30. Warszawa, 1931.
in 8°, 51 str.
19. Книгознавство, бібліографія та бібліотекознавство. Програми.
Каліш, 1933, 8°, 31 сторн.
20. Wypożyczalnia z księgozbiorem płynnym. Warszawa,
1933, 8°, 8 str.
21. Książka a pedagogika. Warszawa, 1934, 8°, 8 str.
22. Współczesna polityka biblioteczna w zakresie pub-
licznych bibliotek oświatowych. Warszawa, 1936, 8°,
5 str.
23. Współczesna polityka biblioteczna w zakresie pub-
licznych bibliotek oświatowych. Szkic dyskusyjny.
Warszawa, 1936, 8°, 46 str.
24. Biblioteki Publiczne w Ukrainie Radzieckiej.
Szkic informacyjny. Warszawa, 1937, 8°, 12 str.
25. Współczesna polityka biblioteczna w zakresie pub-
licznych bibliotek oświatowych. Wyd. 2-gie. Warsza-
wa, 1937, 8°, 58 str.
26. Zakres i zadania pedagogiki bibliotecznej. Refe-
rat dyskusyjny. Warszawa, 1938, 8°, 12 str.
27. Ogólna polityka biblioteczna. Zarys popularny.
Warszawa, 1938, 8°, 11 str.
28. W sprawie pedagogiki bibliotecznej. Szkic progra-
mowo-dyskusyjny. Warszawa, 1938, 8°, 19 str.
29. Naukowa Organizacja Pracy. Program wykładów w
Szkołe Bibliotekarskiej. Warszawa, 1938, 8°, 4 str.
30. Technika Pracy Umysłowej: Program wykładów w Szko-
le Bibliotekarskiej. Warszawa, 1938, 8°, 4 str.

31. Wstęp do księgoznawstwa. Program wykładów w Szkole Bibliotekarskiej. Warszawa, 1938, 8°, 4 str.
32. Polityka biblioteczna. Program wykładów w Szkole Bibliotekarskiej. Warszawa, 1938, 8°, 4 str.
33. Pedagogika biblioteczna. Program wykładów w Szkole Bibliotekarskiej. Warszawa, 1938, 8°, 4 str.
34. Библиотечна педагогіка. "Українська книга", Львів, 1938, Ч. II, сторн. 36-39.
35. Книгознавство. "Українська книга", Львів, 1939, Ч. 1, сторн. 5-9.
36. Проблема сільського господарства в Україні. Варшава, 1940, 4°, 18 сторн.
37. Туреччина. Библиографічні матеріали. Варшава, 1940, 4°, 68 ст. /Український Чорноморський Інститут Ч. 2/.
38. Чорноморський Простір. Атлас. Одеса... 1942, 4°, 48 сторн. + 10 схем. /Укр. Чорном. Інст. Ч. 8/.
39. Великодержавні Проблеми України. Київ... 1942, 4°, 23 сторн. + 1 схема. /Укр. Океанічний Інститут Ч. 1/.
40. Департамент Книги України. Київ... 1942, 4°, 22 сторн. /Державне Видавн. України Ч. 2/.

-o-   -o-   -o-

270^у

рл

Лев Биковський.

ДЕПАРТАМЕНТ КНИГИ УКРАЇНИ

ПРОЕКТ